

PAPIESKI INSTYTUT STUDIÓW KOŚCIELNYCH

Zespół nr 29

**Spuścizna Stanisławy Połotyńskiej
1939-1981**

Inwentarz

Opracował Rafał Górny

Rzym 2017

Wstęp

Aleksandra Połotyńska (późniejsza matka Stanisława ze Zgromadzenia Sióstr Urszulanek Unio Romana) urodziła się 28 września 1898 r. w Krakowie. Była córką Józefa Dunin-Wąsowicza Połotyńskiego i Stefanii z Cieszyńskich. W czasie I wojny światowej uczęszczała do szkoły ss. urszulanek w Krakowie. W sierpniu 1916 r. wstąpiła do postulatu, a w 1918 r. do nowicjatu. Od 1920 r. uczęszczała na studia polonistyczne we Lwowie, po skończeniu których uzyskała dyplom nauczycielki szkół średnich. W 1923 r. złożyła śluby wieczyste. W latach 1924-1928 pracowała w gimnazjum ss. urszulanek jako nauczycielka j. polskiego i matematyki. W latach 1935-1938 była przełożoną i dyrektorką gimnazjum w Rybniku. W 1938 r. Zarząd Generalny w Rzymie mianował ją ekonomką generalną. W momencie wybuchu II wojny światowej matka Stanisława przebywała w Rzymie w Domu Generalnym przy via Nomentana, gdzie od 1940 r. na prośbę nuncjusza apostolskiego Włoch, bp. Francesco Borgongini Duca, prowadziła w nuncjaturze biuro do spraw Polaków i zajmowała się pomocą materialną na rzecz Polaków i obywateli żydowskich polskiego pochodzenia. Pomoc ta była finansowana przez Stolicę Apostolską na polecenie papieża Piusa XII. W jej ramach prowadzono m.in. stołówkę dla mężczyzn, pensjonat dla panien i dziewcząt polskich, wspierano materialnie uchodźców przebywających w obozach. W 1949 r. matka Stanisława Połotyńska przestała pełnić funkcję ekonomki i włączyła się we współpracę z różnymi organizacjami, m.in. z Instytutem „Regina Mundi”, charytatywną wspólnotą *Nomadelfia* oraz Papieskim Instytutem Studiów Kościelnych. Na początku 1984 r. mając już 85 lat powróciła do Polski. Zmarła 16 października 1988 r. w Poznaniu.

W Papieskim Instytucie Studiów Kościelnych w Rzymie znajdują się materiały związane z matką Stanisławą Połotyńską i jej działalnością na rzecz pomocy Polakom w trakcie II wojny światowej. Ponieważ mają one charakter zachowanej fragmentarycznie spuścizny, podczas ich porządkowania opierano się na wytycznych Archiwum Polskiej Akademii Nauk z 1990 r. dotyczących opracowania spuścizn po uczonych. Na początku zespołu opisano i zinwentaryzowano archiwalia odnoszące się do pomocy materialnej Polakom podczas wojny, których zachowało się proporcjonalnie najwięcej. Następnie w inwentarzu umieszczono wspomnienia pośmiertne i prośby o modlitwę oraz różnorodne materiały ulotne i wycinki prasowe. Na końcu spisano korespondencję kierowaną do matki Stanisławy Połotyńskiej, nadając jej układ alfabetyczny oraz fotografie. Podczas porządkowania nie dokonano brakowania akt. Opracowany zespół liczy 18 jednostek archiwalnych, co stanowi 0,14 mb. akt, obejmujących lata 1939-1981.

Rafał Górny

Bibliografia:

Rey M. J., *Matka Stanisława Połotyńska OSU – z pomocą potrzebującym*, [w:] *Świadectwa. Testimonianze. Czas wojny i czas pokoju w „polskim Rzymie”*, t. V, Rzym 2009, s. 229-243.

Wytyczne Archiwum Polskiej Akademii Nauk z 1990 r. opracowania spuścizn po uczonych, w: *Zbiór przepisów archiwalnych wydanych przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w latach 1952-2000*, oprac. M. Tarakanowska, E. Rosowska, Warszawa 2001, s. 732-744.

Sygn.	Tytuł	Daty	Opis j.a.	Uwagi
1	[Pomoc materialna dla Polaków z ramienia papieża Piusa XII za pośrednictwem Nuncjatury Apostolskiej w Rzymie] Tekst w j. francuskim dotyczący dzieła pomocy dla Polaków podczas II wojny światowej zorganizowanej przez papieża Piusa XII; bilecik Janusza Zaporoskiego z podziękowaniem za pomoc okazaną jego żonie; imienne wykazy osób, które otrzymały materialne wsparcie; odezwa papieża Piusa XII dołączona do rozdawanych Polakom paczek.	1940	akta luźne; stan dobry; maszynopis; rękopis; ang., fr., pol.	
2	[Pomoc materialna dla internatu żeńskiego ss urszulanek w Rzymie] Korespondencja Biura Opieki Polskiej prowadzonego przez Ambasadę Brytyjską w Rzymie dotycząca materialnego zaopatrzenia internatu; imienne wykazy mieszanek bursy.	1941-1946	akta luźne; stan dobry; maszynopis; rękopis; fr., pol.	
3	[Wykazy uczennic gimnazjum mieszkających w internacie ss urszulanek w Rzymie] Imienna kartoteka uczennic z podaniem adresów zamieszkania we Włoszech; tekst „Uroczystego aktu poświęcenia się Matce Najświętszej”.	1945-1946	akta luźne; stan dobry; maszynopis; rękopis; pol., wł.	
4	[Książeczki zdrowia] Barbara Piechowska, Janina Finler, Barbara Dąbrowska, Teresa Mikosz, Hanna Wajcikowska.	1945-1946	akta luźne; stan dobry; druk; rękopis; pol.	
5	[Polski Związek Rodziców] Statut związku, formularz deklaracji członka; kopia listu do komitetu „Pro Polonia” w Szwajcarii; kopia listu przewodniczącej Związku Haliny Janikowskiej do nieznanej adresatki przedstawiająca sytuację materialną Związku.	1947	akta luźne; stan dobry; druk; rękopis; fr., pol.	
6	[Zaświadczenia o ukończeniu polskiego gimnazjum lub liceum w Rzymie] Barbara Dąbrowska, Teresa Mikosz, Martyna Skupińska, Krystyna Roth.	1945-1946	akta luźne; stan dobry; druk; rękopis; wł.	
7	[Raporty dotyczące zniszczeń wojennych i sytuacji kleru na ziemiach polskich kierowane do Stolicy Apostolskiej] Sprawozdanie ks. Tomasza Reginka ze Śląska; dwa raporty dotyczące sytuacji siostr urszulanek w Polsce.	brak daty	akta luźne; stan dobry; maszynopis; pol., niem.	
8	Dokoła roszczeń nazistowskiego rządu w sprawie nominacji biskupów w Rzeszy i w krajach pod okupacją niemiecką. Nota werbalna ambasady Niemiec przy Stolicy Świętej do Sekretariatu Stanu Jego Świątobliwości; Nota werbalna Sekretariatu Stanu Jego Świątobliwości do Ambasady Niemiec; Raport J.E. ks. Arcybiskupa Cezarego Orseniego, nuncjusza apostolskiego w Niemczech do J. E. ks. Kardynała Sekretarza Stanu Jego Świątobliwości;	1941-1946	akta luźne; stan dobry; maszynopis; pol.	kopie

przemówienie papieża Piusa XII do nowych kardynałów; przemówienie ojca św. do korpusu dyplomatycznego; dokumenty dotyczące opieki religijnej nad polskim jeńcami wojennymi i polską ludnością cywilną wywiezioną na roboty przymusowe do Niemiec.

9	[Orędzia i przemówienie papieża Piusa XII] Opis audiencji Jana Kucharzewskiego u papieża Piusa XII, orędzie radiowe z 4 kwietnia 1946 r.; przemówienie do kolegium kardynałów 1 czerwca 1946 r.; przemówienie do kolegium kardynałów 2 czerwca 1943 r., z okazji imienin papieża; przemówienie do kolonii polskiej w Rzymie 15 listopada 1944 r., przemówienie do kolegium kardynałów 2 czerwca 1945 r.	1940-1946	akta luźne; stan dobry; druk; maszynopis; pol.
10	[Wiersze i inscenizacje patriotyczne] „Adwent Polski” – inscenizacja; „Droga Krzyżowa za Polskę”; „Kocham Cię Ziemi” – Kazimierz Laskowski; „La consacrazione della Polonia al. S. Coure di Gesu e la benedizione dell’ immagine della Madonna di Częstochowa nella chieca polacca di Londri”; życzenia świąteczne ks. Waleriana Święckiego; „A znasz ty kraj” – Konstanty Gałczyński; „Wierzę Jednego Boga” – Michał Pawlikowski.	brak daty	akta luźne; stan dobry; druk; maszynopis; pol., wł.
11	[Nawrócenie Chińczyków w obozie koncentracyjnym we Włoszech w 1941 r]	brak daty	akta luźne; stan dobry; druk; maszynopis; pol.
12	[Materiały dotyczące działalności misyjnej ss. urszulanek] Listy od sióstr z różnych placówek misyjnych (na niektórych pieczętka „Ks. Piotr Lisiecki SVD Nysa); fotografie.	1978-1981	akta luźne; stan dobry; maszynopis; rękopis; pol., wł.
13	[Wspomnienia pośmiertne i prośby o modlitwę] Helusia (córka Marii Bermanowej), ks. Józef Młodochowski, Edward hr. O’Rourke (biskup ryski), dr. Stanisław Starowieyski, s. Zofia Czarnecka, Iza Starowieyska, Krystyna Rozwadowska, Aleksander Meysztowicz, s. Maria Rosa (Edvige Romanowicz), ks. prof. Stanisław Schiwietz, s. Antonina od Jezusa (Iza Kalicka, Matka Sekretarka Generalna), ks. Stanisław Janasiak, o. Pius Przeddziecki, matka Laurentyna Lubowidzka, gen. Władysław Sikorski.	1940-1942	akta luźne; stan dobry; druk; maszynopis; fr., pol., wł.
14	[Materiały ulotne i wycinki prasowe] Wzmianka o wizycie admirała Horthy w Polsce, program akademii ku czci śp. gen. Sikorskiego; kazanie ks. Józefa Młodochowskiego z okazji święta św. Stanisława wygłoszone w kościele św. Stanisława w Rzymie w 1941 r.; głód w Tanzanii; "Teatr Wojny" (dodatek do „Dziennika Żołnierza” nr 60 [415]; program koncertu chopinowskiego; „Mostra del Pittore Ucraino Ivan	1939-1946	akta luźne; stan dobry; druk; pol., wł.

Kurach, Roma”; „Skrzydlaty Czyn (czerwiec 1939, wydany z okazji poświęcenia samolotu sanitarnego „Św. Urszula”); życzenia świąteczne od biskupa Gawliny; druk okolicznościowy z okazji 25-lecia kapłaństwa bp. Gawliny; „Raport rycerski Narodu Polskiego Chrystusowi na ręce Marii”, „The Standard” (nr 13); „Udineza di Sua Santità Pio Papa XII alle Congregazioni Mariane aggregate alla ‘Prima Primaria’”.

15	[L'Osservatore Romano (17.05.1966, 5.11.1967, 19.10.1971), Avvenire (17.10.1971), Tygodnik Powszechny (17.10.1971)]	1966-1971	akta luźne; stan dobry; druk; pol., wł.	
16	[Korespondencja do matki Stanisławy Połotyńskiej od młodzieży, która mieszkała w Domu Generalnym w Rzymie] Hanka z Abłamowiczów Mączyńska, Dziażdż Bartkowska, Zofia Bednarska, Basia Bystydzińska, Aniela i Magda Czerniszewskie, Janina Fischler, Jetta i Gisela Hendel, Marysia Heppel, Izabela Idzikowska, Wiesława Karnicka, Janina Kazio, Magdalena Kazio, Teodozja Karpińska, Barbara Bałaszczuk, Bronisława Konstatntin, Lilka Lusie, Danusia Nowacka, Magdalena Paśławska, Aleksandra Pec, Juliusz Pietrzak, Stasia Robaczewska, Felicja Sakiewicz, Nina i Basia Seibel, Izabella Skibniewska, Mally Steinbruch, Renata Suchodolska, Aka Ugorska-Ugrechelidze, Lilka Warszawska, Krysia Weryha-Darowska,	1946-1947	akta luźne; stan dobry; rękopis; pol.	
17	Korespondencja do matki Stanisławy Połotyńskiej] Br. Anzelm, Franciszek Borgongini-Duca (życzenia świąteczne z opłatkiem), Guiliana (segretaria), Stanisława Drobny (werbista z Rybnika), ks. Stanisław Suwała (kapelan Wojsk Polskich), Felicja Sakiewicz, ks. Jan Staniucha, Maciej Lorez [?], Carlo Weirich, o. Odon (Oddone Maggiore, kameduła), Tadeusz Wierusz-Kowalski, Władysław Zachariasiewicz, J. Bocheński OP, Basia (z pensjonatu we Lwowie), Cymbalista (porucznik), Morel (pułkownik), Marie Immaculee Waśkowska OSU.	1939-1946	akta luźne; stan dobry; rękopis; pol., wł.	fotografie
18	[Fotografie]	1943	akta luźne; stan dobry; rękopis; pol.	3 szt.

Ogólna liczba pozycji: 18